

ENEBAKK KOMMUNE

Enebakk NAV-kontor

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019, Dep
0030 Oslo

Att. Fosby Geir

Deres dato:	Deres ref.:	Vår ref.:	Arkivkode:	Dato:
		2014/538/JORROA	F02	29.08.2014

Høringsuttalelse plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad

Høringsuttalelsen har vært oppe til behandling i Helse og sosialutvalget 27.08.14 og er godkjent.

Vedlagt følger utskrift av behandlingen.

Med vennlig hilsen

Torun Roaldset
NAV-leder

Postadresse:
Prestgårdsveien 3
1912 ENEBAKK

Besøksadresse:
Prestgårdsveien 3
1912 ENEBAKK

Organisasjonsnr.: 964 949 581
Internett: www.enebakk.kommune.no
E-post: postmottak@enebakk.kommune.no

Telefon: 67 25 75 50
Telefaks: 67 25 75 51

ENEBAKK KOMMUNE

Saksframlegg

Saksnr.: 2014/538

Arkivkode: F02

Saksbehandler: Jorun Roaldset

Utvalgsaksnr.:	Utvalg:	Møtedato:
26/14	Utvalg for helse og omsorg	27.08.2014

Høringsuttalelse plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad

Dokumenter som er vedlagt:

Høringsnotat fra arbeids – og sosialdepartementet.

Høringsbrev fra arbeids – og sosialdepartementet.

Dokumenter som ikke er vedlagt:

Saksprotokoll for Utvalg for helse og omsorg - 27.08.2014**Behandling:**

Kjell Magne S. Heidenreich AP, foreslo følgende endring i pkt 5, ordet forventes erstattes av forutsetter

Votering: Innstillingen enst.vedtatt med Heidenreich endringsforslag

VEDTAK:

1. Enebakk kommune stiller seg i hovedsak bak forslaget til endring i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20 om plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad.
2. Forslaget om å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad må være forutsatt at kommunen foretar en vurdering av den enkeltes mulighet for aktivitet.
3. Det skal først vurderes om stønadsmottakere fyller kravene til deltakelse i kvalifiseringsprogrammet, før sosialstønad innvilges og det stilles vilkår om aktivitet.
4. Plikten til vilkår vil innebære et mer arbeidskrevende ansvar for kommunen grunnet behov for utvidet kartleggingsarbeid, etablering av arbeidsrettede tiltak og et tettere oppfølgingsarbeid enn det som praksis ut fra dagens lovgivning.
5. På kort sikt vil lovendringen kreve økte ressurser ved NAV kontoret og det forutsetter økning i rammetilskudd til kommunen for å være i stand til å følge opp brukerne.
6. På sikt mener Enebakk kommune at aktivitetskravet kan legge til rette for innsparinger på kommunens utbetalinger til stønader. Sosialstønader blir da i henhold til hensikten, overgangsordninger til hjelp i en særlig utfordrende periode.
7. Enebakk kommune mener at lovendringen vil legge til rette for bedre mestring for mennesker i behov av stønader og legge til rette for at disse har bedre muligheter for å komme tilbake i yrkesaktivitet.

RÅDMANNENS INNSTILLING:**Enebakk kommune sender følgende høringsvar til Arbeids og sosialdepartementet:**

1. Enebakk kommune stiller seg i hovedsak bak forslaget til endring i lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 20 om plikt til å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad.
2. Forslaget om å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad må være forutsatt at kommunen foretar en vurdering av den enkeltes mulighet for aktivitet.
3. Det skal først vurderes om stønadsmottakere fyller kravene til deltakelse i kvalifiseringsprogrammet, før sosialstønad innvilges og det stilles vilkår om aktivitet.
4. Plikten til vilkår vil innebære et mer arbeidskrevende ansvar for kommunen grunnet behov for utvidet kartleggingsarbeid, etablering av arbeidsrettede tiltak og et tettere oppfølgingsarbeid enn det som praksis ut fra dagens lovgivning.
5. På kort sikt vil lovendringen kreve økte ressurser ved NAV kontoret og det forventes økning i rammetilskudd til kommunen for å være i stand til å følge opp brukerne.
6. På sikt mener Enebakk kommune at aktivitetskravet kan legge til rette for innsparinger på kommunens utbetalinger til stønader. Sosialstønader blir da i henhold til hensikten, overgangsordninger til hjelp i en særlig utfordrende periode.
7. Enebakk kommune mener at lovendringen vil legge til rette for bedre mestring for mennesker i behov av stønader og legge til rette for at disse har bedre muligheter for å komme tilbake i yrkesaktivitet.

SAKSUTREDNING:**Sammendrag**

I dag har kommunen rett, men ikke plikt til å stille vilkår ved tildeling av økonomisk stønad, og det er stor variasjon i kommunenes bruk av denne muligheten.

Bakgrunn

Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen trådte i kraft 1. januar 2010. Loven er i hovedsak en videreføring av kapittel 5 og 5A, samt enkeltbestemmelser i lov om sosiale tjenester mv fra 1991. NAV kontoret skal følge opp brukere ut fra den enkeltes behov og avstand til arbeidsmarkedet, uavhengig av ytelse.

I nytt lovforslag er hjemmel for krav om aktivitet videreført fra den gamle loven, og står i § 20, som lyder:

«Det skal settes vilkår for tildeling av økonomisk stønad, herunder at mottakeren i stønadsperioden skal utføre passende arbeidsoppgaver i bostedskommunen, se også § 21 tredje ledd og § 25.

Vilkårene må ha nær sammenheng med vedtaket. De må ikke være uforholdsmessig byrdefulle for stønadsmottaker eller begrense hans eller hennes handle- eller valgfrihet på en urimelig måte. Vilkårene må heller ikke være i strid med andre bestemmelser i loven her eller andre lover.»

Vilkår kan i prinsippet stilles til alle stønadsmottakere, så lenge de er relevante. Omfanget av aktiviteter som stilles som vilkår for stønad er ikke regulert, og kan i utgangspunktet være lite krevende. Vilkårene trenger heller ikke være kvalifikasjonsfremmende, men kan være knyttet til bruk av kvalifikasjoner stønadsmottakeren allerede har, slik som for eksempel et krav om å stå tilmeldt arbeids- og velferdsforvaltningen som arbeidssøker.

Det er gitt detaljerte retningslinjer for Nav-kontorenes vilkårsbruk i Arbeids- og velferdsdirektoratets rundskriv 35 – 2012. Her er lovens intensjon om å stille vilkår ved tildeling av stønad understreket.

Saksopplysninger

Økonomisk stønad er ment å være til hjelp i overgangssituasjoner og ved kortvarige problemer, og skal ikke være en hovedinntektskilde over måneder og år. Alle skal i utgangspunktet gjøre det de kan for å skaffe seg inntekt eller for å bedre sine muligheter til å skaffe seg inntekt over tid. Dette følger ikke av bestemmelsen om vilkår, men av at grunnkravet for å ha rett til stønad er at alle andre muligheter skal være forsøkt.

En arbeidsfør person som av ulike grunner ikke søker arbeid eller ikke gjør noe for å bedre egne muligheter på arbeidsmarkedet, for eksempel gjennom kompetansehevende tiltak, har i utgangspunktet ikke forsøkt alle andre muligheter til å sikre eget livsopphold, og vil ikke ha krav på annet enn kortvarig akutt hjelp.

NAV Enebakk benytter per i dag de vilkår som loven gir rom for vedrørende aktivitetskrav. NAV Enebakk sitt hovedmål er «Arbeid først» for alle våre brukere også de med økonomisk stønad. Vi ser imidlertid at vi har utfordringer i forhold til aktivitetskrav, da kommunen per i dag ikke har relevante tiltaksmuligheter tilpasset denne gruppen.

De sosiale tjenestene i NAV-kontoret ønsker å minne om hvilke variabler som er spesielt for våre mottakere av sosialhjelp, og som er viktig å ha med seg i vurderingene av om det er hensiktsmessig å stille krav om arbeidsrettede vilkår.

Dette er variabler som:

- Relasjonsbrudd i nære relasjoner og ustabile livsløp
- Dårlig psykisk helse som depresjoner, angst til mer alvorlige personlighetsforstyrrelser og diagnoser innenfor psykoseområdet.
- Nedsatt planleggingsevne, gjennomføringsevne, frustrasjonstoleranse, konsentrasjonsevne og mangel på struktur er ofte kognitive ferdigheter som mange sliter med.
- Ulike fysiske sykdommer er også ofte en del av helsesituasjonen.
- Rusmisbruk/avhengighet er et alvorlig problem for mange av våre mottakere av økonomisk sosialhjelp.
- Kriminalitet, soninger, gjeldsproblematikk og disponeringsproblemer
- Trussel om utkastelser og bostedsløshet.
- Skolevegring, mangelfull utdanning med store hull fra grunnskolen, behov for spesialundervisning.
- Livsløp preget av marginal tilknytning til arbeidslivet
- Flyktingene kan være analfabeter og deres skolebakgrunn og eventuelle arbeidserfaringer kan være vanskelig å transformere til anvendbar kompetanse til vårt kunnskapsbaserte arbeidsliv.
- Trangboddhet, mangelfulle norskkunnskaper og traumatiserte liv.

Noen av våre mottakere har over tid klart seg i arbeidslivet, men på grunn av ulike kriser i livssituasjonen har de falt ut av arbeidslivet og hatt en negativ utvikling på flere livsområder.

Skal det settes vilkår om arbeidsplikt må det etableres skreddersydde planer for den enkelte og mange vil ha behov for omfattende oppfølging.

Det bør være mulig at grunnskole/videregående skole kan gjennomføres som en del av at det stilles arbeidsrettede vilkår. Det er mange som mottar andre ytelser som uføretrygd og arbeidsavklaringspenger og som har et suppleringsbehov for å dekke grunnleggende behov. Det forutsettes at dette er grupper som ikke skal ha arbeidsrettet vilkår i tilknytning til sitt suppleringsbehov.

Økonomiske forhold

Lovforslaget vil, slik NAV Enebakk vurderer det, kreve behov for minimum to årsverk til kartlegging, oppfølging og etablering av tilpassede arbeidsmarkedstiltak. Skal kommunen selv etablere tiltak må det også legges til grunn driftsutgifter.

Vurderinger og begrunnelse

Passivt stønadsmottak er en dårlig løsning både for hver enkelt og for samfunnet. Alle trenger å føle seg nyttige, og samfunnet har behov for at flere er i arbeid framfor på stønad. Av særlig betydning er det at unge mennesker raskt blir stilt krav til, slik at de ikke blir gående i passivitet og fratatt mulighet for å prøve seg ut i arbeid, skole eller annen aktivitet. Jo lenger man står utenfor arbeidslivet, jo vanskeligere er det å komme inn, særlig gjelder dette personer uten tidligere arbeidserfaring. Det er også viktig for den økonomiske stønadens legitimitet at det bare er de som ikke har andre muligheter som mottar slik stønad.

Forslaget innebærer at kommunen må foreta en vurdering av den enkelte søkers muligheter for aktivitet, i tillegg til de individuelle vurderinger som allerede gjøres av søkerens inntekter. Forslaget er derfor mer arbeidskrevende for NAV kontoret enn praksis i dag.

Stønadsmottakere som fyller kravene for deltakelse i kvalifiseringsprogram skal få tilbud om deltakelse i dette før det er aktuelt å tildele stønad med vilkår om deltakelse i aktivitet. Dette følger av at deltakelse i kvalifiseringsprogram er en rettighet for de som oppfyller kravene for det, mens økonomisk stønad er en subsidiær ytelse.

Enebakk kommune stiller seg bak forslaget om krav til aktivitet da vi per i dag ikke har reell sanksjon for aktivitet for den gruppen som dette gjelder.

Arbeid for sosialhjelp koster noe og vil ha økonomiske konsekvenser for kommune. Det viktigste argumentet er at brukerne får den nødvendige oppfølgingen og at det gis rom til å se det bakenforliggende hos den enkelte, og dermed kunne gi brukeren nye muligheter. Gevinsten for kommunen vil dermed bli større og ha en verdiskapning. Kommunen kan få utført en del arbeidsoppgaver og det kan bli reduserte utgifter til sosialhjelp på sikt. For den enkelte vil dette kunne føre til økt verdi i form av mestringfølelse, struktur og innhold i hverdagen, samt følelsen av å bli verdsatt.